

Dup kām gatā raar – thöp wal

Kām gatā raar ke wal e duḥḥp mī lat ke e ḥac ke ke lök ruetä

Duḥḥp in nhian e höö bī cāḥ kāp yen kim mī bī röm ke ye ciaaḥ wal. Dee nääth te thīn bā. Ke jēn guaath romä neme, bī ke kimni:

- Je ḥāth mī lot cap emō rō ke jī
- Ba jī lat min laa tuok ke kām gatā raar
- Ba ruac mat ke jī ke ciaaḥ in baa luäk jī cieḥ
- Ba cāḥ in bī kām gat raar lar mī guici je en höö bī dhil kām raar keel ke kām wal tin goori
- Ba jī kām wargak in mī bī thaany min nyooth nhökdu ke je en ben gatā raar.

Dhōḥ bī thēm alarathōnā kie thēm riem kan en wānō kie ke guaath dōdiēn.

Mī ḥot löcdu ke höö bī gat kām raar, dup tin bī guḥḥp ken tin:

- Bī wāḥ wāl in nhiam kan (Miperithton), kā kilinik kie cieḥ. Miperithton (me ca kōḥ colī RU486) la ruet e ḥookē ke wuḥḥde ke lat ḥormōnā (pōrōḡethterōn) in jak ruet kā ḡōaa.
- Bī wāḥ in dōḥ kan (mithōprothtöl) ke kōr thaaknī tī 24 e we kā 48 (laa male tuōke cieḥ). Mithōprothtöl laa wath jakā cāt cāt kā be luk jakā miin rō ke höö be gat ḥoak raar.
- La gat male be raar ke rei thaani ḥuan e we kā bakel ke kōr kā kām wāḥ in rewde (mithōprothtöl). Dōḥ dere jāāny bā.
- Bī cāḥ kel kie ninī rew naḥ tī bī löḥḥp ke jī kie bī lat ḥok.

Guaath in kam ke gaat raar

Ke kōr kām wāḥ mithōprothtöl, bī dhil ḥac en höö bī titi tuok kā jī:

- Jaal, ḥök, we raar, wiil, bak ken lēth puany (/cī ke päär kā män diaal)
- Bēc letä (tummy) ke nuth thaakā (la bēcde bēc buath mään male läny) kel löny riem ke thaak kel e we kā thaaknī ḥuaan (ke pek mī läny löny buath mään). /ca guutde ḥac e com
- Ke kōr thaaknī ḥuaan e we kā bakel, la löny rō a ḥook ke pek mī päär ke löny buath mään ke kōr thaaknī daḥ wāl bakel, cet ke eno
- Ke pek mī /caa dee mar, dōḥ dee rim rō laa päär ke löny ke rei juoknī ḥuaan ke kōr benä gatā raar ke wal.

Ke kōr kām gatā raar

Ke kōr kā mī cī gat kām raar ke wal, jak riemdu kā thēmke kā guuri duelwal ke juoknī rew kie diok keel ke kim kie duelwal ee kāmī gat raar thīn ke höö bī ḥāth en höö ce ben raar keeliw.

Ke höö /cī bī te ke lueḥ ke kōr kāmā gatā raar, /cu:

- Te ke m_i cot_i muuru a cäj ε tampon_i
- Tɔc ke wut
- Lät cet ke ithpuot kie lät tin thiek lät, amäni m_i c_i riem cuɔŋ
- We ket kie puaak (lakni rɔ).

Tin laa tuok kɔ kɔr kām gatä raar ke wal

Tin laa male tuok ke kām gatä raar ke walk ε tin:

- Bęc kookä duɔp cown_i
- Löny riem m_i /caa de mar ke gaaath m_i bäär
- Jaal
- Ijök.

Rik kām gatä raar titi laa dak ken, dunde höö ken tin m_i c_i ke we tuok ken:

Rik	Nyuuthni	Duɔɔp tumä
Haemorrhage (löny riem m _i diit) Laa tuokε kä ciek 1 rei mään t _i 1,000	<ul style="list-style-type: none"> • Löny m_i thiään laathn_i t_i bääł rew t_i nyin d_it ke thaak ε bääł thaakn_i rew • Riem in c_i rɔ ruɔɔł laa pääre d_itde ke lemuunm_i tɔt • Be te ke luaaŋ puaany 	<ul style="list-style-type: none"> • Mal we gaaath walk ε pëth • Yɔt puɔɔn 000 ke kuic thurbieel kie rin_i gaaath walo thiäko ke j_i ε rup rup (/cu thurbil ger ε jin, moc rɔ radɔdien) • Dɔŋ baa j_i moc riem dɔdien
lueŋ juäth laa tuok ke kä ciek 1 rei mään t _i 100	Min de tuok: <ul style="list-style-type: none"> • Bęc • Thiey muɔr • Lëth puɔny • Cuɔc puaany • We raar • Ijök 	<ul style="list-style-type: none"> • Mal we gaaath walk ε pëth • Wer kä kilinik, GP kie duelwal ke kuic rikn_i tin tuok ε rup ke pëth ke höö ba j_i moc wal antiɔbayötk
Duoth nyinä kām gatä raar rei puaany Laa tuok ke kä män 2 ε we kä 5 rei mään	<ul style="list-style-type: none"> • Thaŋ nyinä ruetä laa doth ke rei luok kä b_i löny rɔam th_in ke gaaath m_i bäär 	<ul style="list-style-type: none"> • Dɔŋ de j_i nyiöök ke muc wal kie ba j_i rët ke rët m_i tɔt ke höö baa ke kam raar
En höö b_i dup titi pak /c_i ke lät Laa rtuok ke kä män ẽ rei mään t _i 100	<ul style="list-style-type: none"> • Ijot nyuuthn_i t_i cet ke taa ruetä th_in cet ke jaal ken nök 	<ul style="list-style-type: none"> • Ken wal kām gatä raar dɔŋ dee ke nyok ke kām j_i kie baa j_i rët nyok*

*M_i /ken gat ben raar ke ke kɔr känädu ke wal, ε jen höö baa j_i luek en höö /cu not ke m_i koki ruet th_in ke höö wal ke thaŋ guathn_i ken wal dee pieth jiääk we nöŋ kä gat.

Gor g^uaath wal mⁱ:

- /kenⁱ loony ke k^or thaaknⁱ a^e tin cⁱ mⁱth^op^or^oth^to^l kan ke ke (a la waj in r^ewde)
- Cⁱ te ke löny mⁱ diit
- N^ote cet ke mⁱ not gat jⁱcdu ke k^or jokä.

Bⁱ je lat ke du^oppeme:

- Wer kä kilinik ee kämⁱ gat raar thⁱn
- Kä GP
- Du^ewal^o thⁱak ke jⁱ m^o ke kuⁱc riknⁱ tin ru^opp.

Läär mⁱ lem

Wargak thukä neme e kel kä wargaknⁱ thukä daⁿ di^ok ke kuⁱc käm gatä raar ke ciaaⁿ lucä pu^olä pu^aany. Jⁱn guäli bä kä:

- Kä^m gatä raar
- Dup kämä gatä raar – r^et

Th^op ke lu^ande kä be raar kä Kuume Victoria, 1 G^uaath Riänä, Melbourne.

© Wec Victoria, Muktäp Pu^olä Pu^aany ken ken Lät ke kuⁱc Gatä Ran, Pay Kel 2019

Jaa thⁱn kä <<http://healthtranslations.vic.gov.au>